

Տարեկան գինն է 410 դր. 75
Վեցամսեայ 205
Մեկ ժամուցու մը տողին 5 դր. 10 է
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
Ստորագրութիւնները ամսայն 1ի 6
եւ 13ին կը սկսին:

Դուք երբայից որոշեալ ժամանակ
ծախքը առնողին վրայ է:
Լրացրոյ մեր տպարանը ճամբով, կամ ո
եւ իցէ գրութիւն խմբագրին պիտ
ուղղուի, եւ ասոնց համարն ծախ
քը խրկողին վրայ է:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 13 ՄԱՐՏ

Պարզեցնելու հարցը ժողովին մէջ
Այս օրը խորհուրդը ժողովին մէջ
բոլորէն իշխանին ըրած ատենաբանու
թիւնը ինչպէս որ կ'սպասուէր, մի և նոյն
ընդունելութիւնը չգտաւ: Եւրոպայի ա
մեն կողմը: Միջոցով Պարզեցնելու և Խառն
լրագիրներն առ հասարակ գովեստ կը խօ
սին շատ փայլ: Բայց Պարզեցնելու մէջ
ուրիշ եղած է յիշեալ ատենաբանութեան
ազդեցութիւնը: Խառնայի գործերուն
մէջ Պարզեցնելու կառավարութեան բռնած
և բռնելը ընթացքին փայլ: Եւրոպայի իշ
խանին յայտնած կարծիքները Պարզեցնա
կան ազդեց կասկածն ու անվտանգու
թիւնը արթնցուցին, և նորին պատերազ
մի հոտեր բուրդէ սկսան Պարզեցնելու լրա
գիրներուն մէջէն: «Հոռո՛ւ Խառնայի նոր
թագաւորութեան մայրաքաղաք պիտի ըլ
լայ» խօսքը խիստ անակոտորէ կը հնչէ զը
խառնապէս Եւրոպայի լրագրաց ական
ջին, փան գէ չհոռո՛ւն ետեկարդը Ա. Ե.
նեախիկին ըլլալուն լաւ համոզուած են:
Այս պատճառաւ բաւական հաւատարմող
գտնել սկսած է սա անհաւատարմ լուրը
թէ Հոռո՛ւ քաղաքը Ա. Ե. թիւնը չմնաւ
էլ թագաւորին թողունալ ըլլայ նէ: Եւ
Եւրոպիա սպառնական դիւրը մը պիտի բըռ
նէ, և արդէն այս օրը ժողովին ըրած է եղեր:

Հոռո՛ւ խնդիրը Պարզեցնելու Օրէնա
դրական ժողովին մէջ ալ երկար վիճարա
նութիւններու առիթ եղաւ կայսեր ա
տենաբանութեանը պատասխան ըլլալը
ուրիշին: Բնութեան առթիւ: Հոռո՛ւ
ալ խնդիրը Պարզեցնելու հարցին իշխանու
թիւնը հաստատ պահելու կամ չպահելու
փայլ էր: Պարզեցնելու կողմէ կառավարելը որ
ուրիշին մէջ Պարզեցնելու աշխարհական իշ
խանութեանը նպատակն էր չափաւորու
թիւններ ըլլայ, բայց ժողովը չընդունեց:

Խառնայի թագաւորութեան պաշ
տոնական կողմէ լրագիրը Պարզեցնելու բեր
դին անձնատուր ըլլալուն փայլ հետեւեալ
հեռագրական նամակը կը հրատարակէ,
որ Պարզեցնելու մարտ 1/13 թուով Զի
պալմի գորակարար խրկած է Խառնայի կա
կառավարութեան:

«Միջնաբերդը առանց պայմանի անձ
նատուր եղաւ: Չորս օր թշնամիին կրակը
ուռնելէս ետե՛ւ: այսօր իմ մարտիկներուն
կրակը բացի: Մեր թշնամիներն սքան
չելէ եղան և իրենց կրակը խիստ մեծ գործ
տեսաւ: Հրակը ուռնելուն մէկ քանի
միջնաբերդներ մեր ուռնելուն բռնկելով
նետուցանեալ և մեծ հրդեհ մը ծագեցաւ
բերդին մէջ:»

«Ժամը 11ին բերդը ձերմակ դրօշը
պարզեց: Ժամը 12ին պայմանաւ անձնա
տուր ըլլալու առաջարկութիւնները մեր
ժեյր և 3 ժամ տուի մտածելու: Ժամը
3ին, բերդին մէջ դանուած բոլոր գործը

ընն անձնատուր եղան առանց պայմանի:
Հինգ գորակարար, 150 պաշտօնակալ, 4—5
հազար գորակաւ և 300 թշնամի ինկան
ձեռուրին:»

Պարզեցնելու անձնատուր ըլլալուն փ
այլ Չիլիթիլա ալ թիւնի թիւնը բերդն
ալ անձնատուր եղաւ: Ա. Ե. թիւնը Լիւնա
նութիւնը թագաւորին գործերուն:

Խառնայի կառավարութիւնը հրա
ման ըրաւ որ թէ՛ այս և թէ՛ Բեքարայի
բերդը քանդուին:

Բեքարայի ժողովրդեան կանայք Ա. Ե.
թիւնը Լիւնանութիւնը թագաւորին ուրիշ մը
մատուցին, որուն մէջ յայտարարութիւն
կրնէն թէ Ա. Ե. նեախիկ անպատճառ պէտք
է իրենց, և զանկալ ձեռք բերելու հա
մար պատրաստ իրենց օրական հացին մէկ
մասը տալու, և իրենց երկիրները հայրերն
ու որդիքը ստիպելու որ երթան պատե
րազմին այս նուիրական գործին համար:

Թագաւորը շնորհակալ եղաւ յիշեալ
կանայց հայրենասիրական ազդեցութեան:

Հոռո՛ւն մարտ 9 թուով լուր կու
տան թէ Եւրոպայի իշխանին ատենաբա
նութիւնը մեծ ջնջութիւն պատճառներ է
հոռո՛ւ և Հոռո՛ւ բնակիչներն ստորագրու
թիւնը բացել են շնորհակալութեան ցոյց
մը ընելու համար:

Սակայն երբէն եկած լուրերը կը ծա
նուցանեն թէ Հոռո՛ւ գաղութական գորաց
հրամանատար Սոյոն գորակարար արդիւն
է այս ըլլալը ցոյցը որ մարտ 2/14ին պի
տի կատարուէր:

Եւրոպայի գործերը դժգոհուցիչ
կերպարանք մը կ'առնուն:

Ռուսաց Ա. Ե. կայսրը Եւրոպայի
Ա. Ե. քաղաքին բնակիչներուն ստո
րագրած և Պարզեցնելու իշխանին ձեռք ի
րեն մատուցած աղբիւրներին հետեւեալ պա
տասխանը տուէր է:

«Այնք էր որ այս աղբիւրագիրը ու
չինչ և անհիմն համարէի, այսու ամենայ
նիւ անոր մէջ ձգուած մը զատ ուրիշ բան
տեսնել չեմ ուզեր: Ես իմ բոլոր փոյթն
նուիրած եմ ժամանակին յառաջադիմու
թեան և շահուց զարգացման պահանջած
նոր բարեկարգութիւնները տեքութեանս
մէջ մտցնելու: Տեքութեան բոլոր հը
պատակները հաւատարմ հոգածութեան մը
նիւթ են ինձի: Եւրոպայի բաղձնաբերդը որ
անկարգութեան փայլ յենու ուզեն՝ կան
խաւ կը դատապարտուին: Եսանկով եր
կիրը ետ կը բռնի յառաջադիմութեան
ճամբուն մէջ՝ ուր զանկալ ամուր բըռ
նել է միշտ իմ բաղձնաբերդ:»

Այս պատասխանին հետ կայսրը մի
անգամայն հետեւեալ արտօնութիւնները
շնորհէր է Եւրոպայի:

1. Յատուկ իրենց համար Պետու
թեան խորհուրդ մը պիտի ունենան:

2. Հասարակաց կրթութիւնը նոր
կարգադրութիւններու ներքեւ պիտի մրա
նէ, և Եւրոպայի դպրոցներուն մէջ իրենց
ազգային լեզուն նախապատու պիտի ձան
ցուի:

3. Քաղաքապետութեան ժողովներ

պիտի կազմուին քաղաքացեաց ընտրու
թեամբ:

4. Պաշտօնական գրութիւններուն մէջ
այսուհետեւ «Այսպիսի Ռուսիոյ և թագա
ւոր Եւրոպայի» բառերը պիտի դրո
նուին և Եւրոպայի մէջ բոլոր պաշտո
նական գրութիւններն այս անունով պի
տի հրատարակուին:

5. Պարզեցնելու իշխանը Եւրոպայի Ե.
րուսիները գումարելով ժողով մը պիտի
կազմէ՝ երկրին կառավարութեան զանա
նապան ձևերուն մէջ պէտք եղած բո
լորեցնելով իշխանին առաջարկելու, ընն
նելու և պաշտպանելու համար:

Սակայն այս շնորհումներուն հետեւե
ղուցութեան միջոցներ ձեռք կ'առնու
ն: Ռուսաց կառավարութիւնը Եւրոպայի
նի պահապան գորաց թիւնը աւելցաւ, և
Ա. Ե. քաղաքին Պարզեցնելու մէջ դանուած
գրամները միջնաբերդը փոխադրուեցան:

Բեքարայի քաղաքին մարտ 6/18 թուով
հեռագրական լուր մը կը ծանուցանէ թէ
ստորից (մուծիքներուն) ազատութեան
հրովարտանքն առջի օրը հրատարակուէր է:

Ռուսական Եւրոպայի մէջ սկսած
խառնալ շարժումը Բեքարայի և Պարզեցնելու
մէջ ալ տարածուիլ սկսաւ: Այս երկիր
ներուն Եւրոպայի ժողովուրդներն ալ ազատա
կան արտօնութիւններ ստանալու մտքը ա
ղբիւրները կը խրկեն Բեքարայի և Եւրոպ
այի կառավարութեանց:

Բեքարայի մարտ 2/14 թուով լուր
կուտան թէ Հոռո՛ւ գաղութին մէջ քաղաքա
կան տեսչութիւնը աւտորիտի օստիկան
ներուն ու տեսչութեան զինուորներուն
ձեռքէն առնուելով՝ հոռո՛ւ քաղաքին քաղա
քական զինուորներու յանձնուեցին:

Փարիզէն եկած լուրերը կը ծանու
ցանեն թէ Եւրոպայի ինքնորոշ համար
կազմուած գեապանագործը համաձայնու
թեամբ որոշեցին որ գաղութական գործը
ընտանեկան երեք ամիս Եւրոպային մը
նան:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այսպիսի կառավարութիւնը տե
քութեան դաւաւաններուն մէջ տասանոր
դի տուրքին տեղ հաստատուելը նոր
տուրքին բաժանումը ընելու համար՝ յա
տուկ գործակալներ կընտրէ որոնք գա
ւաւանները երթալով այս կարևոր գործը
կարգի պիտի դնեն:

Երբէն Բուսնի զաւաւաններուն հա
մար 22 գործակալ ընտրուած է: Իսկ Եւ
րոպայի գաւաւաններուն համար ընտրուելը
գործակալներուն թիւը գեո. որոշուած չէ:

Պարզեցնելու լրագիրներին ոմանք
անցեալ շաբթու խօսք մը հանեցին թէ
կայսերական կառավարութիւնը տեքու
թեան գանձը ներդրութեան ազատելու հա
մար մայրաքաղաքին և դաւաւան բնա
կիւններէն բռնի փոխառութիւն մը պիտի
ընէ:

Այս փայլ լուրը մայրաքաղաքին ժողո
ւոր լրագրին շաբթու օրուան թերթին
մէջ ուղղուած է հետեւեալ յօդուածով:

«Քաղաքին լրագիրներէն մէկ քա
նին լուր տուին թէ կայսերական կառա
վարութիւնը փոխառութիւն ունիներքին
փոխառութիւն մը ընելու՝ բռնի գործածը
ընելով մայրաքաղաքին և դաւաւաններուն
մէջ: Եւ այս փոխառութիւնը՝ յիշեալ լր
ագրաց խօսքին նայելով՝ բաւական մեծ
պիտի ըլլայ որպէս զի կայսերական գանձը
իր գանձուած դրամականներու թիւններէն
արդար:»

«Մենք չենք հաւատար որ եթէ
երբեք այսպիսի գործողութիւն մը կա
տարուի, այնչափ մեծ գումարներով ըլ
լայ, և թէ այսպիսի փոխառութեամբ մը
կառավարութիւնը այնչափ մեծագումար
մետաղեայ դրամ ուզէ երկրէս՝ որով կա
րնայ ներկայ դրամական ներդրութեան
զատիլ առանց ուրիշ միջոցներ ձեռք առ
նելու:»

«Եսանկ բան մը ընելը՝ պահանջել
է տեքութեան դաւաւաններէն, որ առանց
ձեռնան և առանց ներդրութեան իրենց կը
ցածեն աւելին տան կամ մանուսնել փոխ
տան: ասոր համար չենք կարծեր որ մեծ
գումար մը հաւաքելու խորհուրդ մը ըն
դունի:»

«Թէ որ կայսերական կառավարու
թիւնն այսպիսի միջոցի մը գիտէ և զանի
կայ աւելի ծանր առիթներու համար չը
պահէ, ասանկ ծանրաբեկ պահի մը ար
դիւնը ըլլալը ստակով պարտք չվճարել,
այլ խիստ փոքր չափով մը ասանկ հրաւեր
մը իր ժողովուրդներուն կրնէ Պարզեցնել
հաստատելու համար, որպէս զի փոխա
նախութեանց բարձրանալով անով հակակը
նէ, և այժման պիտոյցի ձիւր չափով
խոհմութեամբ և կանոնաւոր կերպով
հանուած թղթադրամներու գինը հաստատ
բռնէ: Այս ալ ան ժամանակը կրնայ
ըլլայ, երբոր կառավարութիւնը Պարզեց
նելու հաստատուելու համար պէտք եղած մի
ջոցները ուրիշ ձևով չկրնայ դադար
պէս որ կը յուսայ:»

ԱԶԳԱՅԻՆ

Լրագրոյս 473 թուոյն մէջ և անկէ
առաջ ալ գարձեալ ուրիշ թուով մը հը
րատարակուած նամակներու մէջ Եւրոպ
այի լրագիրներուն մը խօսք եղած է,
որ անշուշտ կը յիշին մեր արդոյ ընթեր
ցողը: Յիշեալ լրագիրներուն փայլ մին
չէ հիմա մենք տեքութեան մը տուած
չենք: Եսոր պատճառը ուրիշ բան չէ՝
եթէ ոչ ազգային լրագիրութեանը անհա
տատ և ապարդիւն վիճակը, որ ներու
մեզ ըսելու՝ դժբաղդ ճակատագիր մը է
զածի պէս է: Եսոր համար: Եւ արդա
րու, թէ որ մէկը ելլէ և քսան տարի է
ի վեր հրատարակուած ազգային բոլոր
անցեալ և ներկայ պարբերական թերթե
րն աչքէ անցունէ, անհուն ցանկ մը կը
գրնէ զանազան ազգագրու լրագիրութիւն
ներու, որոց ամենամեծ մասը՝ օգին մէջ

գլխերսերը երեւոյց առնալն երևան մէջ
կէն ի մէկ փայլեր ու անշարժ եղեր են :

Եւ իսկ համարածանօթ աւսողիք փորձը
մեզ զգուշաւորութեան վարժած ըլլա-
լով, վերոյիշեալ Նշանաւորութեան ընկերու-
թեան կազմակերպութեան անուն առնալով
նրա պարտք համարեմք ինք հրատարակու-
թեամբ հաշակել առաջ անոր դործի
սկսելուն ապակել, և յաջորդութեան ու
արդիւնաւորութեան երաշխաւորութիւն
ները տեսնել : Երաշխաւորութիւնները ու
ընթացքը կը փութանք ըսելու : մենակ ընկե-
րութեան կամքին և ոչ իսկ կարողութե-
ան կախում չունենին : « Կապաւորութեան »
օգուտը ամբաւ, բայց յաջորդութիւնը կա-
կածելի կերպէր, ոչ միայն մեզ այլ և նոյն
իսկ ընկերութեան հիմնադրներուն ալ :

Եւր, ուրախ որով և ծանուցա-
նենք, փորձը յաջորդութեամբ պատասխա-
նեց ընկերութեան լազմաւորներուն : Նշ-
անաւորութեան անունը հիմա արդիւնքով արդա-
րացած բոլոր ազգասիրաց շնորհակալու-
թեանն ու համակրութեանը վայր անժըն-
տել իրաւունք մը կատարեալ :

Յիսուսի չափ ուսումնական և ու-
սումնասէր երիտասարդներէ կը բաղկա-
նայ այս ընկերութիւնը, և նպատակն է
ձրի կարգաւ գրել սորվեցնել չափահաս
հայազգեալ : Իւրաքանչիւր անգամ պաշ-
տօն ունին կիրակի օրերը մէկ մէկ որոշեալ
տեղ երթալու և դաստաւորութիւն ընե-
լու : Վարձով Ս. Լուսաւորիչ եկեղեց-
ւոյ դպրոցը, Պէտրոսի Ս. Երանգու-
թեան, ազատ դասախոսը, Օրթոդոքս
և Վաւաւորութիւնը դուրսի դպրոցները և
ուրիշ քանի մը թաղերու մէջ որոշեալ տե-
ղեր կիրակի օրերը դաստաւորութիւն կը
լայ 400ի չափ հայ եղբարց, զիստաւորա-
պէս պանդուխտներու, որոնք եկեղեցւոյ
պաշտամանը աւարտում են ետեւ կերպով,
Նշանաւորութեան եղբարցներէն կարգաւ և գիր
դատ կտանուն :

Եւ հարկ է առնել զարմացման և բերկ-
րութեան տեսնել 40—50 և մինչեւ 60 տա-
րեկան անձինք, (բռնակիր, մշակ, ջրհիւր
եայցի), որոնք դեռ քանի մը ամիս առաջ
հայերէն գիր մը չէին ճանաչար, ու հիմա
ձեռքերնին անցած դիրքերը համարձակ
և անխալ կրթութեան և մարտի գիր
կը գրեն՝ այնպիսի յաջորդութեամբ մը՝ ու
բուն վայր իրենց ալ դարձնաւորով կուրա-
խանան : Եւրէն 100 էնաւելի անձինք ալ
ընթերցանութիւն և գիր սովորել ետեւ
քերականութիւն սկսած են :

Բնկերութիւնը մինչեւ հիմա 500 էն
աւելի քերական տարածեր է ձրի, և 130
քերականութիւն՝ որոց 87 հարաւ բարե-
պաշտ անձ մը նուիրած է : Ետնցմէ դատ
Փարիզ տալեալ 150 պրոֆեսորան պատրաստ
ունի քովը, որոնք Մեծ Կոր խանի ըն-
թերցասիրաց սենեակին արդոյ Տնօրէնին
ձեռքը նուիրուած են :

Բնկերութեան անդամներն իրենց
անձնանուիրութեան պաշտօնը վերջին եր-
կեղծութեամբ կատարած ըլլալու հա-
մար՝ ուստի դրած են մինչեւ անգամ դա-
ւաթ մը խաճուէ չընդունելու իրենց ու-
սանդներէն :

Եւրանիկ կըլայ ազգերնիս թէ որ այս
ընկերութեան անուն օրինակին հետեւող
ները գտնուին ուրիշ ամեն հայաբնակ քա-
ղաքներու մէջ :

Եւ իսկ ժամանակը ազգին յառաջագի-
մութիւնը արագ և հաստատուն քայլե-
րով կրնայ ընթանալ : Ընթերցանութիւն
նրա ընդհանրանալով՝ ուսման սէրն ալ
կընդհանրանայ : Թողունք բարոյական և
նիւթական, մասնաւոր և անմիջական օ-
գուտները՝ որ հարաւոր ազգայինք կըր-
նան քաղել կարգաւ գրել սորվելէն : Եւ ու-
րաւ մար գիւղ կանայք օրու օր չըլտա-
նալուն համար դժբաղդ եղած են, և ա-
մեն օր եղուկ կը կարգան իրենց վրայ :

Արեւմտեան քահանայի մը վաշտը լը-
րագրոյ 473 թուոյն մէջ հրատարակուած
Արեւմտեան ժողովոյ յօդուածին դէմ անց-
եալ շարժու բողոքոյ նամակ մը եկաւ մեզ
քանի մը պատուաւոր Արեւմտեան ժողով-
ներու :

ստորագրութեամբ :

Ժողովին իմաստը արդային Արեւա-
կան ժողովին իրաւասութիւնը ժխտել կամ
մերժել չէ, այլ միայն ստորագրութեան
կարծեօք յիշեալ յօդուածին մէջ դր-
ծը սխալ ներկայացուած և Արեւմտեան ժո-
ղովոյ որոշումն ալ իբր թէ նոյն սխալն վրայ
հիմնուած ըլլալով, ինքիւր ազգային վար-
չութեան և ընդհանուր ազգին արդարա-
ւեր դատարարութեանը յանձնել է :

Իրաւունք ունինք հաւատարմութեալ
դպրոց Արեւմտեան ժողովն առնել մանրամա-
սին քննութեան և առանց կատարեալ ըս-
տուգութեան այսպիսի ծանրակշիռ որո-
շում մը ըրած չլինար ըլլալ, և թէ ինչ հը-
րատարակած որոշման ա մեն մէկ կէտերուն
հաստատ ապացոյցներու վրայ հիմնեալ
ըլլալ կրնայ ցուցնել : Եւ իսկ վաւաճու-
թեամբ իր ուշադրութեանը իր յանձնելը
մեզի իրական բողոքին հետեւեալ խօսքերը :

« Արեւմտեան ժողովն որոշմանը նա-
յերով, նախկին Պատրիարք Վեորդ Սրբա-
զանը Տ. Մարտիրոսին գրեթէ որ Թոմարկա-
երթայ և հոն առ ժամանակ մը ապաշխարէ :
բայց յիշեալ քահանան չէ հապառակե-
աւոր համար Արեւմտեան ժողովն նոյն որոշման
դործարարութիւնը առ այժմ զեջողաբար
վճարել է :

« Արեւմտեան ժողովն այս խօսքը (թէ
որ ձեր լրագրին մէջ հրատարակուած յօդ-
ւածը ձեռք է նե) սխալ է : Վասն զի Տ.
Մարտիրոսին Թոմարկա երթալուն վե-
րաբերեալ ոչ որոշում ըսուած է Վեորդ
Սրբազանին օրով և ոչ այնպիսի հրաման
մը գացած է ինչեալ քահանային :

« Եւրաքանչիւր տարի ձմեռուան մի-
ջոցները Վեորդ Սրբազանին կողմէն գիր
մը գացած է ինչեալ քահանային, բայց այն
գրին մէջ ըսուած է միայն թէ « Եւ Վ.
Պօլիս եկու, քեզի լու կըլայ... » և
քահանան ալ պատասխան գրած է թէ
ժամանակը ձմեռ ըլլալով, Օստիկն մի-
ջոցները պատրաստ է դալու : Բայց ետքը
ազգային ինքիւրներ երևան ելելով և Վե-
որդ Սրբազանին Մեծ պահոց մէջ հրա-
ժարիլով վրայ դալով, ինչեալ քահանային
դալն ալ բնականաբար ետ մնաց, և մին-
չեւ հիմա ալ Ազգային կառավարութեան
կողմէն անոր ազգաբարձութիւն մը եղա-
ջողակէն դատ՝ Արեւմտեան առաջնորդարան
վճարել ալ արդէ՛, դատի ներքեւ դատուելով,
և նախորդ Վեորդին ժողովն ալ այս ցա-
ւաղի վճար ի սպառ : Եւ իսկ իրաւունք ու-
թեամբ երկու կողմանէ երկերկու անձինք
գրուելով յանձնաժողով մը կազմելու ու
ընդունալ ըրած և մենք ալ մեր կողմանէ մե-
ծապատիւ Սէրփիլէն Եփեսոսի և հան-
դուցեալ Խորասանձեան Պետրոս ամիրան
ցոյց տուած և 1859 յուլիս 17ին ստորա-
գրեալ մուրհակ մը Պատրիարքարանին տը-
ւած ըլլալով, ինչեալ գործը դեռ դա-
տի խալի գտնուած ժամանակը, ասանկ
մէկ փափուկ ժամանակ մը ասանկ ծանր
գործի մը մէջ Արեւմտեան ժողովն մինակ
մէկ կողմանէ եկած զիբերու հաւատարմով
ասանկ որոշում մը ընելը ազգային կառա-
վարութեան պատուոյն դաշնակցութեանը
խալմունք մըն է որուն դէմ կը բողոքենք : »

Ինչպէս յայտնի կը տեսնուի, այս յայ-
տարարութիւնը ոչ միայն Արեւմտեան ժո-
ղովոյ որոշմանը հիմ եղող պարագաները
բողոքովն ուրիշ կերպով կը ներկայացնէ,
այլ և դատին կերպարանք կը փոխէ : Եւ
որովհետեւ Արեւմտեան ժողովն իր ըրած ու
ըրողուն պարագաներովն հանդերձ ազգին
ընդհանրութեան աչքին առջեւ դրած է,
անոր արդարութիւնը ժխտող կամ օրինա-
ւորութիւնը խնդրող տակ ձգող յայտարա-
րութիւնները կամ բողոքներն ալ հարկաւ
անպատասխան չթողուր : Ետով կը յու-
սանք որ ինքիւր մուտ մնացած կամ հա-
կաւակարսութեան առիթ եղած կէտերը
կը պարզին, և եղած որոշման արդարու-
թիւնը՝ հասարակաց ողջամիտ գաղափար-
ութեան վճարով ալ վաւերանալով՝ բողոքոյ
կամ մեկնաբանութեանց առիթ չմնար :

Աւսումնական խորհրդոյն պատրաս-
տած Ազգային դատարարութեան ձեւ
նախքին վրայ լրագրոյն իրականաց-
թեանց շարունակութիւնը :

Արդոյ տէր :

Այս երկրորդ համակաւ կուզեմ կրկին
անգամ Ուսումնական խորհրդոյն ուշադ-
րութիւնը դրաւել այնպիսի գիտողութեան
մը վրայ, որուն ընդունելութիւնը կարծեմ
արժանի է Ազգային դատարարութեան
հիմնադիրը կատարելագործելու համար :

Առաջարկութիւնս, որ տղայք տասն
տարի դպրոցը ծառայել, և ուսումնական
նութեան վկայագիր առնելուն վերջը, թէ
կամենան, կարող ըլլան, երկու տարի եւս
ազգային դպրոցներուն մէջ կենալ, եւսով-
րած ուսումնական կամ արուեստներուն
մէկը կատարելագործելով, այն մասին, յա-
տուկ վկայագիր մ'ալ առնուի :

Եւ ինչէ, ուսման այս առաջին ըն-
թացքին կատարող աշակերտք ճիւղաւոր
են, ազգին ծանրութիւն մը չըլլալու հա-
մար, կրնան նաեւ միանգամայն օտարուած
ըլլալ դպրոցին մէջ դաստաւորութիւն մը
ընելու :

Այս կանոնը չէ թէ միայն աշակերտեալ
տղայոց կողմէ, հապա չափահաս անձինք
ալ, այսպիսի փափաք մը դրաւով, կրնան
քննութիւն մը անցունել ետեւ, միայն ար-
ուեստական և բարձրագոյն ուսման հա-
մար դպրոցներուն մէջ ընդունուի :

Սոյն միջոցով, առանց մեծ ծախք մը
կամ կորուստ մը ընելու՝ թէ՛ դպրոցներուն
գրութիւնը կը կատարելագործի, և թէ՛
քեզ ատենի մէջ ազգը ըստի դաստաւո-
րել ձեռք կը բերէ :

Այս առիթ, մէկ քանի բարեկամնե-
րու ստիպմանի շարժեալ, կը հարկադրուիմ
նաեւ Ուսումնական խորհրդոյն հարցնե-
լու, որ թէ 12-15 տարեկան օրերոցներ
գտնուին ազգային աղջկանց դպրոցացը մէջ,
որոց համար եօթն տարի դպրոցական ծա-
նայութիւն ընելու անկարելի ըլլալով առանց
չայեքներն մէջ խնդրուած պայմանները կա-
տարած ըլլալու՝ ուզեն Գաղղիարէն եւսը-
կալի, պիտի մերժուի՝ իրենց խնդրելով չէ
կրնան որ արդի գտնուած խնդրանց
դպրոցներուն մէջ, այն տարիքը ունեցող
օրերոցներ՝ իրենց ուսուցչացը վկայութեա-
նը նայելով կատարելագոյն կը վարեն եղեր
այս երկու դասերն ալ :

Ինծի այնպէս կը թուի որ թէ՛ այս օ-
րերոցները ճիւղաւորք չ'են ու թէ՛ որ իրենց
առաջարկութեանը մէջ չ'աջողուի ազգա-
յին զանձին վնաս մը չ'գործ, անուղի չ'լին-
դիրքնին մերժել և զիբերու տան մէջ դա-
ստաւոր բռնելու ստիպել :

Եւ ինչպէս, արդոյ բարեկամ, որ հա-
ճեք այս երկրորդ նամակ ալ պատուա-
կան օրագրոյ միջոցաւ Ուսումնական խոր-
հրդոյն ուշադրութեանը ներկայացնել :

Մարտ 3 1864 Սնկեղծ բարեկամ ձեր
Մ. Ճանքման :

Արդոյ խմբագիր Տէր :

Ձեր փետր. 13 ամսահամարով ծանու-
ցած էք Ազգային Ուսումնական խորհրդոյն
ըստ տարածարարութեան Ազգային Սահմանա-
դրութեան իր առաջին պարտաւորութիւնը
կատարած՝ այսինքն Ազգային դատարա-
րութեան Հիմնագիրը պատրաստած ըլլալը
և զանի գովելի խոհեմութեամբ լրագրոյ
միջոցաւ Ազգին ուսումնականաց ներկայա-
ցնել, և մէջը գտնուած չափաւորութեան
արժանի կէտ մը, կամ պատշաճ գիտողու-
թիւններ, դարձեալ լրագրոյ միջոցաւ մինչեւ
ամիս մը իրեն հաղորդուիլ արժանազատ
ըլլալը :

Արդ այս գովելի արտօնութեան դե-
կուցումն համարձակութիւն առած կը ինդ-
րեմ Ձեր ուսումնական խորհրդին, որ հետեւ-
եալ ըստ իմ կարծեաց հարկաւոր դատուած
քանի մը գիտողութիւնները Ձեր բաղմար-
դիւն լրագրութեան միջոցաւ Ազգային Ու-
սումնական խորհրդոյն պատկառելի Ատե-
նին իմաստուն քննադատութեանը ներկայա-
ցնել հաճեք : որք են :

Ա. Թէ՛ Նախկին Թարմանի և թէ՛ Ու-
սումնական մէջ աւանդելի դասերը օր ընդ
մէջ պիտի ըլլան, թէ՛ ամէն օր : Կամ ա-
նոցմէ որոշ քանի օր պիտի աւանդուին :
Բ. Տան դաստաւորները աղաւթ պիտի ըլ-
լան Ուսումնական խորհրդոյն վկայագրէն :
Գ. Հիմնագիրը « Գաստաւորաց ամսակա-
նը առ այժմ որոշած է », կըսէ՝ այս « առ
այժմ », բայց մինչեւ երբ ազգեցութիւն
կրնայ ունենալ :

Դ. Գաստաւորաց ամսակալներն՝ համար
500 էն մինչեւ 500, 500 էն մինչեւ 800, 800
էն մինչեւ 1200 եւս ըսուած է : այս տար-
բերութիւնները թաղական խորհուրդք ինչ
կերպով պիտի որոշեն :

Յուսալով, արդոյ Տէր, հրատարա-
կել հաճելիք այս փոքր գիտողագիր ըստ
յայտարարութեան, մնամք իսկ զանկացող
բարեկարգ կառավարութեան Ազգային դըս-
րոցաց և նախանձեղ յառաջագիւղութեան
դատարարութեան սիրելի ազգին :

Համարձակ Ս. Արեւմտեան
1864 թետ. 27 Գաստաւոր Հայկաբանութեան
Ի Բերայ . Ն. Վարժարանին Բերայ :

Արդոյ խմբագիր,

Նախընթաց թերթերն ուղ մէջ՝ Ուսում-
նական խորհուրդին կողմէն հրատարակուած
ազգային դատարարութեան հիմնագրոյն
մէջ՝ չափաւորութեան արժանի փոքր կը-
անանամբ, զիստաւորապէս դժգոհութեանը ու-
սումը երկրաշափութեան հետ դրուած չը-
լալուն, և դրահալին ալ բնագիտութեան
ու երկրաշափութեան ուսման քննելն առաջ
դատուելուն մասին, որ ըստ մեզ անոցմէ
ետքը պէտք է դատուի : Մեր համոզումը այս
է, և ասոր ճշմարտութեանը համար մեր փա-
տերեւ եւ իրաւունք մէջ բերել աւելորդ կը հա-
մարիմք, փառա ըլլալով թէ Ուսումնական
խորհուրդը հասուն դատողութեամբ քննե-
լով մեր առաջարկութիւնն ընդունելու-
թեան արժանի կը դատէ :

Կը խնդրեմք, արդոյ խմբագիր, որ մեր
այս գիտողութեանց պատուական լրագրոյ
մէջ տեղի չտրեմք :

Կ. Պօլիս, Խոնարհ ծառայ
24 փետր. 1864 Կ. Գ. Շահապազեան :

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Արեւմտեան նաւարանը հինգ շոգեւաւ
կը պատրաստէ երկու հազար զօրք Ես-
րեստան տանելու համար :

— Արեւմտեան եկած նամակները կը ծա-
նուցանեն թէ փետրուար ամսոյ վերջին
օրերը քանի մը անգամ դեմաւադրեալ եղեր
է, բայց բարեբաղդաբար մեծ փոխանք
չէ ըրեր : Եւս շարժելուն հետ և ետքն
ալ գետնին տակէն որոտման ձայներ կը
լուրն եղեր, որ աւելի զարհուրանք պատ-
ճաւեր են ինչեալ քաղաքին բնակչացը :

— Պէրութին հետեւեալ լուրը գրուած
է մայրաքաղաքի Քուրդի տ'Օռիս լը-
րագրին :

« Իմիր Սիւլէյման էլ Հարֆուշ ա-
նուն ահարկու ապստամբ, և քրիստոնե-
ից կոտորածին զիստաւոր առաջնորդներէն
Տասս աղա Շէրուտի անուն մեծ յան-
ցաւորը որ Գամասկոսի մէջ բանտարկեալ
էին, ասից քանի մը օր առաջ փախան :

« Ետնք Գամասկոսի կուսակալ Լալին
փաշային հրաման առել էին բաղնիք եր-
թալու և անկէց ալ գերեզմանատան այ-
ցիւղութիւն մը ընելու : Եւ երկու փնտու-
ր պահապան դրուած էր քովին :

« Բարնիքն երեքն ետքը՝ երկու
բանտարկեալները գերեզմանատուն դացին
և աղօթքի կայնեցան : Յանկարծ տասնի
չափ Քիւրա ձիւտը երևան կերէն, և
Լալիր Սիւլէյմանը ու Տասս աղան մէկ
մէկ ձիու վրայն տուելուն պէս ամենքը մե-
կէն կը փախչին կերթան դէպ ի անապա-
տը : Շահարան ալ երկու մարդ կ'սպան-
նեն, որոց գլխներն հետեւեալ օրը գրա-
նուեցան : »

— Մայրաքաղաքի Յունաց Ս. Պատ-
րիարքը գատ եկեղեցի կազմել ուզող Պուլ-
ղարներուն Հիւրարիոն եպիսկոպոսը բա-
նադրուել վրայ, յիշեալ եպիսկոպոսն ալ
Պալատու Պուլղարներուն եկեղեցիին մէջ
անցեալ կիրակի օրը փոխադարձաբար Պատ-
րիարքը բանադրելու պատրաստութիւն
տեսած էր, բայց չկրցաւ ընել :

Մայրաքաղաքի Քուրդի տ'Օռի-
ան լրագիրը կըսէ թէ մեծ դեպքանմը ար-
դեք եղեր է այս կարգէ դուրս բանադ-
րանքին կատարմանը, և կաւեցընէ թէ
մեծ խուլութիւն պիտի ծագէր ինչէ կա-

Եթե բառական չլըլար Հայ հովուաց իմ աշխարհի բանական հօտին բուսողը միայն խուզել և զայն մեր գայլերու առջին թռուղւ որ դիւրադոյն փութատեն • ո՛հ, իբրեւ թէ այդչափ բառական չլըլար, ահա քաղաքականութեան աստարեղը մոտալինէս լի վեր անոր անուետը նոր և մեծ եղեռնաւ գործութիւն մը, անքաւելի ոճիր մը • Ազգասիրութիւն, ազգասիրութիւն, լի պանծալի անուն մը որ յաճախադոյն կը լինուայ վերջին տարիներու մէջ մեր ականջը Ազգասիրութիւն, ընկերութիւններ հաստատեալ գաղութներ բանալու, դըքքեր տը պաղդերու • Ազգասիրութիւն, դրամայ գումարներ հաւաքելը՝ ազգայն մանկունքը սփոփելու և կրթելու • Ազգասիրութիւն • սա՛ր ընե՛ք, նա՛ր ընե՛ք, միշտ ստակ ժողովելով կամ հնարիւք ձեռք ձգելով բուն բարեգործ հայրենասիրաց նուէրները, բան չընելու կամ միայն առ երեւոյթ ընելու, և զայն յօգուտ անձին կամ մասնաւորաց և եթէ իշխե՛ հարցնելը, ի՞նչ օգուտ եղաւ Հայաստանի այդ պանծացեալ ազգասիրութեանէն • իսոյն կը լսէիր այս յանդիմանութիւնը • ո՞վ քեզ իշխան և դատաւոր դրաւ մեր վրայ • Այլ բաւ է, հեղինակ Ազգայն անունը պրծուեցաւ • Աստուծոյ անկան խորհրդոյս դարձնէ արդ՝ իբրեւ խաղաղութեան արդար դատաւոր՝ նախառնողին և նախառողին մէջ իրաւունք տալ, և ըսել առաջինին • « տո՛ւր քու ձեռքդ իջօրդ և ներե՛ սրտիւդ անոր յանցանքը առ քեզ » • և երկրորդին ըսել • « ուղէ՛նաւ դո՛ւ մինչև ցարդ հայրենակից մեղանիկ եղայալդ պատասաւոր քեզ չհամարեցար, նախատեցիր զղկեցիր և ծառանցողցիր իբրեւ ստրուկ նիւթական պիւրոյիցը միայն որով երկուքնիր ալ նուաստացաք, այս րըլայ քեզ քաւութիւն • սիկի ետքը դո՛ւ ալ փոխադարձապէս աւր մտաւորական պիտոյիցը ծառայես իբրեւ դատաւարակ, և երկուքնիր ալ փախաւորուելը • Միայն Հայկայ և միայն իռաւարչի սրդիք էք դուք • յանուն նոցա իշխաւար եղիք, և տուք միմեանց համար սիրոյ » • Ա՛հ, ի՛նչ քաղաք համարդ •

Եւ կուզէի համբուրիւս կնքել խօսքս • Եյք տեսէք ի՛նչ նոր խորհուրդ միտքս կը սշարէ • Եթէ իմ պաշտփ յառաջ բերած ստտերս չազդեն իմիք, եթէ ձյմարտու-

Թխելը դարձեալ անտես ըլլուի, եթէ իմ
 Հայաստանցի եղբայրս դարձեալ զրկի և
 առ ոտն կոխուի, ո՛հ, ա՛յ ես խօսք չու
 նիմ զըռցելու, ո՛հ. բայց լսեցէ՛ք, ի՛նչ
 կը խօսի Հայրենեայ Հոգին որ յիս «**Հարկ**
 է լուսաւորութեան մօտ օրերս դաւ **Հայ**
 աստանի վրայ, բայց վա՛յ **Հայոց** եթէ օտա
 իր ձեռքով կամ օտար Հոգւով դայ, ո՛վ
 որ լսելու ականջ ունի թող լսէ »:

Բայց ես ինչո՞ւ խօսքիս կարգէն զար
 տուիլեցայ, ներե՛, ո՛հ, ներէ **Պատկառելի**
 ստեան. վաղանցիկ իրիկիւղ մի էր այդ,
 գուցէ եայնիս վե՛հերոտութեան ցնցում
 մը: Բայց ես այժմ՝ կատարեալ վստահու
 թիւմ ունիմ քու վրայ, և լլուռի ապա
 հովութիւն՝ ներկայ յարգելեաց և այլոց
 ամենեցուն քեզ օժանդակելու դիտաւո
 րութեանը. զի ինձ հետ մէկ տեղ հա
 մոցեալ են անոնք ալ որ քու գործդ դժ
 ւար է և յոյժ փափուկ. գիտեն անոնք որ
 քեզի յանձնուածը հնացեալ և անխնո
 չէնք մի է զոր պէտք է վերանորոգել և
 ձևի բերել՝ ոչ թէ քայքայելով, այլ աւա
 յոյ վրայ գրուած հիւր վեր առնելով որ
 հաստատութեան վե՛մը գտնեղես. գիտեն
 անոնք ինձի չափ այս ամենքը և ինձմէ ալ
 սելի, և պատրաստ քու հրամաններդ կա
 ռարելու: Բ՛նդունէ արդ անոնց ամենուն
 վ գործակցութիւնը գոր այսօր քեզ նուի
 ելուլ դիտամբ և քու հրաւիրանքդ հոս
 են հաւաքուեր. անոնցմէ շատերը շատ
 իրեցին **Լ՛գգը**, անոր համար շատ աշխա
 տեցան, և եթէ սակաւ օգտեցին՝ ոչ տա
 մանի թերութիւն է իրենց կողմանէ և
 բարի կամեցողութեան, այլ զի չունէին
 ւսաւորեալ առաջնորդ մը քեզի պէս,
 դատուոր մը բաց ՚ի իրենց խիղճէն.
 Ըուակ յետոյ, ընկալ ո՛ **Պերժիմաստ Լ՛**
 ննայեւտ և պատկառելի ճողով, իմ խո
 սրհական յարգանքս. ես ձեր գործակից
 լլուր պատեղն արժանանայլու համար մը
 աւարական մեծ կարողութիւն մը չու
 մ. ուստի զայն՝ միայն ձեզ թողով դա
 ել, իմ կողմանէս կը նուիրեմ ձեզի սա
 րտոր որ լի՛ է սիրով **Լ՛ղբիս** համար. այո՞,
 ետք իմ, տաղանդէս խիստ չափաւոր է,
 ան տէ՛րս, **Լ՛գգիս** բարօրութեանը սէ՛րս
 չգափ **Լ՛յս** սիրով՝ կը մաղթեմ ազգօգու
 րժոյդ. վրայ **Երկնից** օրհնութիւնը իր
 ցօղ ՚ի վերայ դալարի. կը մաղթեմ ձեր

ձեռքովը քաղաքակրթութեան ամեն բարիքը մերս Ազգի, իբրև սուրբ պատուաստ ՚ի վերայ մայրաքաղաք Տաշատանի. կը մաղթեմ քորոյս. հետ մէկ տեղ զուգընթաց շաղորդութիւն ըստ ամենայն մասանց Աւուրային Սահմանադրութեան, իբրև վերահմանողը քաղաքի սեռի. և Ազգիս որ և է կերպով բարեկաւութեանը նպատարաց, ձեռք հետ մէկ տեղ, կը մաղթեմ ժամանակակից գոհունակութիւնն ու շնորհակալութիւնը և յետանց միկիթարութիւնն ու օրհնութիւնը:

Յ. Ոսկան.

Ուսումնական խորհրդոյ ատենակետ մեծապատիւ Քարունակ պէյլի տուած պատասխանը:

«Զի զգացմունքները, Պարոն, նոյն են մերիններուն հետ. շնորհակալ ենք զանոնք այդպէս ազդու և լեզուեցիկ կերպով բարարելունդ: Պատգահովցնեմ զձեզ որ Ուսումնական խորհուրդը այժմէն իսկ նոյն պատասխին դիւրութեամբ հասնելու միջոցներուն վրայ կը խորհի. և ասոր համար որ Պօլսոյ Ազգային ուսումնականները սորհրդակցութեան կը հրաւիրէ այսօր»:

ՆՈՐԱՏԻՊ ԳՐԵԱՆ

ԵՌԻՆՈՒ ՓԵՂԻՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՌՂԲԵՐԴԱԿԱՆ

ԳԻՇԵՐՆԵՐԸ

Թարգմանեաց յանգղիական բնադրե
ն հայ աշխարհաբառ Պ. Արմենակ Հ.
Իղմէճեան :

Այս ընտիր գիրքն արդէն իր տաճիկ-
րէն Թարգմանութեամբը ազգիս ընթեր-
ցասիրաց ծանօթ ըլլալով, աւելորդ կը հա-
մարինք ծանօթութիւն տալ անոր վրայ ։
Միայն սա դիտողութիւնը արժանի կը հա-
մարինք ընել Թէ Առնկի գիշերներուն
սարգ աշխարհաբառ լեզուի Թարգմանու-
թիւնը Տաճիկրէն լեզուն լաւ Հասկցող
կամ որ և իցէ գիրքերն հայերէն լեզուով
կարգալ սիրողներուն փափաքելէ եր ։

Երկու հատորի բաժնուած է հայ
թարգմանութիւնը և առ այժմ առաջին
հատորը միայն տպուած է :

Ար դանուի Մէրճանը հայ դրովա,
ճառներուն քով, և Օհնճիրի խանը՝ յերեւ.

ԱԵԼԵԱՆ ՂԱՐ օրադրին սենեակը :
Գինը 20 ղուրուշ է :

ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Լրագրոյս վերջին թիւերուն մէջ ծա-
նուցած էր թէ «Օրթադիւղ թաշ Աէր-
տիլէն րսուած թաղը Սինասեանց տունը
ծախու է » :

Այս ծանուցումը շփոթութեան մէջ
 չի ըլլալ, որովհետեւ նոյն թաղին աս
 երկու Մինասեանի տուններ կան եղբ
 կը խնդրուի մեզնէ որ ծանուցանենք թէ
 ծախու հանուած տունը Պ. Մինասեան
 ինչ տունն է, և ոչ Ե. Մինասեանին:

24E '6 119.

Մարտի եւ անուշահամ

Գաղղևացի Տղթոր Օթիէ բժիշկին
և Շէզլիէ գեղացւորձին պատրաստած
որուն մէջ ձուկի հոս և համ ամենն ին
չկայ :

ԱՐ ՀԱՆՈՒԼԻ ՊԵՅՈՂԸՆՔ ՏԵՂԱ ՍՈՒՄԱՅԻ
ԴԵՂԱՐԱՆԻՐ 10

Ան լրագիրը շաբաթն անգամ մը է կելլէ
 չորեքշաբթի օրերը: Ով որ կուզէ կրնայ ստու-
 լագրքովի, Կ. Պօլիս՝ Զինիյի խանը լրագրոյս
 գրասենեակը: Իսկ դուրսերը՝ հոգաբարձու-
 ներն են՝

ԻԶՄԻՐ. Յօհաննէս աղա Մազառտեան:
ԱՆՈՒԴԱՆՈՒԹՅՈՒՆ. Մահտեսի Սուքիաս
աղա Գալոստեան:

ՏՐԱՊԷԶՈՐ. Պօղոս աղա Կիւրճեան:
ԹՈՒԱԹ. Մանտեսի Յակոբ աղա Աղլա-
ղանեան:

ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատռուելի Ջաքար-
եան:

ՊՐՈԻՍԱ. Կարապետ աղա Էսկիշեմիր-
լիեան:

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Պ. Տ. Մոյրատեան:

ՎԱՆ. Պ. Մկրտիչ Տ. Ատումեան:

ԵՐԶՆԿԱ. Մարտիրոս աղա Թաղճեան:

Գրիգորեան: Սահտեսի Յակոբ աղա Տ.

Ուրիշ քաղաքներէ ստորագրուիլ ուզող-
երը՝ այս տեղերէն մեկուն հետ կրնան
օղթակցիլ :

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ

ԳՐԱՄՈՋ ԱՐԺՈՂՈՒԹԻՒՆԸ		ԶՈՐԵՔԶԱԲԺԻ		ԵՆ		ՈՒՐ		ՇԱՐԲ		ԲՆ		ԳՆ	
ԹՂԹԱԳՐԱՄՈՎ		8		9		10		11		15		14	
43 ՄԱՐՏ		ՂՈՐԴՈՂ		ՂՐԶ		ՂՐԶ		ՂՐԶ		ՂՐԶ		ՂՐԶ	
Օժանման լիքա Մէճիտիէ	145	146	150	154.20	152.30	155							
« 2Նոյց Արծալի	28	28.20	29	29.20	29.0	29.20							
Խաչնէ Թահլիլի	54	52	52.10	55	55	55							
Էսհամբ Ճէսիտէ	45	45.20	45.20	46	45	45							
Անդղիական լիքա	160	160.20	166	167	167.20	168							
Գաղղիայ 20 Ֆրանքնոց ոսկի	128	128.20	152	155	155	155							
« 5 Ֆրանքնոց արծալի	54.20	54.30	55	55.20	55.30	55.20							
Ռուսի բոլ լաբէտիալ	150	150.20	156	157	157	157							
Գարսովանց	24.20	24.20	25	25.20	25.30	25.20							
Սօֆօրն	216	218	222	222	221	235							
Աւարտիլոյ գըրըմից	74.20	75	77.20	78	78.20	78.20							
Հինգնոց քաննոց. հաղարին	510	515	550	570	570	570							

[illegible]

ԱՐՄՏԻՔ		Յիշխութիւն 10—12 և 11—12	440—470
Կ. ՊՕԼԻՄ 15ԱՐՏՏ		Դօզա Պրոուս չոր	165—225
Յորեն Բուժչի	42—40	ԿէմէքեՄահալըՏ	200—240
« Խամայի	50—47		
« Կալացի	46—48		
« Թաղան	52—50		
« Խաղալի կակուշ	57—44		
« Բուժչի կակուշ	58—40		
Եգիպտացորեն կալացի	26—25		
Հարի Բուժչի	48—49		
Վաճառանդի մէջ կայ ընդ ամենը	50000		
Գրիշ ցորեն եւ 00000 գրիւ գարին			
		ԶԱՆԱԶԱՆ ՆԻԻԹԵՐ	
		Գլխորը (Մաղը) սու	46—20 47
		Կանանչ և ճերմակ	9— 40
		Գլխիկ հատիկ (ձէշիկ) Էնիկըրիւ	5— 6
		Բուրբ Գլըրըմ կէս լուաց.	150—460

Տաճկաստանին	520—
Թեֆլիսի ք. Լճակաբեր	58—10, 59
Մարմուդեցիք	
Աղիթն Գարա Հիսար	230—235
Գիլիբե	32— 36
Տերև	50— 52
Խեժ Սկարիկոյ (Չամբարապետի)	
Պղինձ (Պապեր). Թօքաթ	24— 22
Կլումուշ—խանէ	22— 23
Մեղրամոմ դեղին Տրապիզոն	30— 34
Սաստուլու	27— 28
Սուսամ Բումշիլի	Գիլ.
Կոստասի հուս (Գէլժէն Թոխ.) Բում.	
	Անաստուլու
Ձէթ (Ձէշիլին եաղը) Ա. Գիվալք	Հօլպայ 720—730
Կլիկա	7 10—720
Բաւմալ գործ—Աղաճ եւ Գասապա	Կնդ.
Ատր. Կիլիքոս. Ատանա	
Կաղին (Յնուրդ) Տրապիզոն	140—105
Բումշիլի	130—133
Բրինձ Եփեսոս Բէշլա Հից.	4—10, 4—10
Տաճիկթ	4—20— 4
Աճառ (Սապօն) Գանդապ	4—30— 5
Միւրիւլե	4— 5

ԱՐՏԱՌԻՆ ԲԵՐԲԵՐ		ՂԵՐՄԵԶ
Խաչվել Ռիօ եւ Գալիօ	100 Հկց.	1275—1455
« Կառթին եւ Ելեյան	« «	
Շաքար ՂԼ. (քէլլէ)	6—10 Լտ.	Կնդ. 450—455
« փռչի (թօղ)	«	440—400
« Հոլ. դուլիս	«	450—455
« փռչի	«	405—440
« Գաղղ. դուլիս	«	425—450
« փռչի	«	405—440
« Հայկանա սնտուկով	«	250—260
« Գուրձով (չուլալ)	«	250—240
Պղպեղ (պիպեղ).	Հկց.	—9
Լեղակ (չիլիս) Պէնկալա	«	1455—155
« Կապրաս	«	65—70
Ուրբան կարմիր (դըրմըղ)		
« սարժաղոյն	«	95—90
« « տնակ Բ.	«	75—70
« « իսնակ	«	47—50
Թէյ (չայ) Գոնկո	«	65—80

α	Բէքօ	α	400—110
Հանքածուխ	Նիւքիասթ ԸլՏէ	Շէ	26—27
α	Լիլրուրու	α	25—24
α	Գարախիֆ	α	24—25
Անաղ (շալալ)	Կնէ. Ղ.	1545—1560	
Անուշատը (Նըշատըր)	Հիւ.		
Պողպատ (Չէլիք) Թ. 0 Լ. 00	Կնէ.	100—180	
Կապուր (Գուրաշն)	α	250—210	
Թիթիկ (Թէշնէքէ) զոյգ մստուկ	α	465—480	
Չիւք տախտակ Թ. 8—12	Հիւ.	5—20 5	
Երկաթ Անդ. ձողաձև (Հուպուդ) Կնէ.	α	68—60	
α Բեւեռցու	α	75—75	
α Տախտակ	α	115—140	
α Բողբալ	α	140—115	
α Ռուսիոյ	α	145—140	
Քարֆիձա	Հիւ.	5— 5—30	
Ծծումբ (քիւքիւրա) Խտալիս Կնէ.	α	60—65	
Խաւք Լապէճ ձէն. զոյգ Ան.	α	280—270	
α α Պէյն.	α	155—155	
α α Թրիէսթ	α	95—85	
Ռօմ Անդղիոյ	Կալ.	15—15—10	
α Ամբրիկա	α	40—44	
Գծնեք	Հիւ.	44—20	
Իրինձ Խտալիոյ	α	3—10—3—15	
α Հոդխատանք	α		
Սբառմաչէթ	α	17—25	
α Թրիէստ Լ. Գաղղ.	α	17—16	
Կարաղ Ռուսիոյ	α	46—47	
Քէօսէլէ 14 Բիւլ.	α	500—550	
Բառնակ մանած Թ. 8—14	α	24—22	
42—20		25—20 24	
46—24		25—20 26	
20—50		27—50	
α Էքսթրայ 8—14		24—20 25	
42—20		27—28	
46—24		29—50	
20—50		50—30 52	

ԽԱՐԱԳԻՐ ՏՈՒՆԵ

Կ. Ս. ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՄ ԼՐԱԴՐՈՑ

Կ.-ՊՕԼԻՄ ՁԻՆԷԼԻ ԽԱՆ